

Europejczyk z Łodzi

Karl Dedecius, urodzony w Łodzi niemiecki tłumacz i popularyzator literatury polskiej i rosyjskiej, eseista zmarł w wieku 94 lat.

Karl Dedecius (ur. 20 maja 1921 w Łodzi, zm. 26 lutego 2016 we Frankurcie nad Menem) – niemiecki tłumacz i popularyzator literatury polskiej i rosyjskiej. Zajmował się także eseistyką i teorią przekładu, publikował w prasie oraz wykładał na uczelniach wyższych.

Urodził się w Łodzi w rodzinie Niemców, którzy przybyli do Polski z czeskich Sudetów i Szwabii. Skończył łódzkie Gimnazjum im. Stefana Żeromskiego. W czasie II wojny światowej jego rodzice podpisali Volkslistę, w związku z czym został wcielony do Wehrmachtu we Frankfurcie nad Odrą. Latem 1942 znajdował się na froncie wschodnim pod Stalingradem. W latach 1943–1949 przebywał w sowieckiej niewoli, gdzie nauczył się rosyjskiego. Po wyjściu z niewoli nie wrócił do rodzinnej Łodzi, lecz przeniósł się do narzeczonej w Weimarze, w ówczesnej NRD. W 1952 wyemigrował do RFN. Przez ponad 20 lat pracował jako agent ubezpieczeniowy we frankfurckim towarzystwie ubezpieczeniowym Allianz. Wówczas hobbystycznie zaczął zajmować się tłumaczeniem.

W 1980 został założycielem i pierwszym dyrektorem (do 1999) „Deutsches Polen-Institut” (Niemiecki Instytut Kultury Polskiej) w Darmstadt, który zajmuje się popularyzacją polskiej twórczości w Niemczech oraz kontaktami między oboma narodami. Wydał kilkadziesiąt antologii i tomów indywidualnych pisarzy. Jest edytorem 50-tomowej serii Polnische Bibliothek (Biblioteka Polska) obejmującej literaturę polską od średniowiecza po współczesność. Łącznie tłumaczył ponad 300 poetów i prozaików w tym Mickiewicza, Miłosza, Szymborską, Różewicza, Leca, Herberta, Wojtyłę. Za dzieło życia uznawana jest 7-tomowa Panorama der polnischen Literatur des 20. Jahrhunderts (Panorama literatury polskiej XX wieku).

W 1963 odnowił i utrzymywał bliski kontakt z rodziną Łodzią. Po udzieleniu swojej zgody, 19 listopada 2002 Karl Dedecius został patronem Publicznego Gimnazjum nr 43 w Łodzi.

Od 2003 polscy tłumacze literatury niemieckojęzycznej oraz niemieccy tłumacze literatury polskiej, nagradzani są nagrodą imienia Karla Dedeciusa. Laureaci wybierani są przez polsko-niemieckie jury pod patronatem Karla Dedeciusa.

Dzieła

Oprócz przekładów cudzych utworów Karl Dedecius jest również autorem książek z dziedziny stosunków polsko-niemieckich, literaturoznawstwa oraz teorii przekładu. W języku polskim ukazały się:

Poradnik dla tłumaczy pt. *Notatnik tłumacza*, który jest syntetycznym „(...) przeglądem teorii przekładu w jej historycznym rozwoju”

Książka jako wola i wyobrażenie

Polacy i Niemcy w Europie

Wspomnienia pt. *Europejczyk z Łodzi*